

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته برنامه ریزی درسی

عنوان:

بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر عناصر برنامه درسی (اهداف، محتوا، راهبردهای یاددهی - یادگیری، معلمان) دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی

استاد راهنما

خانم دکتر عباسی

استاد مشاور

آقای دکتر حسنی

دانشجو

صدیقه اسماعیلی

شهریور ۱۳

پایان نامه ذیل تحت عنوان "بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر عناصر برنامه درسی (اهداف، محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری، معلمان) دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی" در سال ۹۱-۱۳۹۰ که به منظور اخذ مدرک کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی توسط صدیقه اسماعیلی تهیه و تدوین شده است. در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۶/۱۶ پس از دفاع در حضور اساتید و هیئت داوران محترم با درجه عالی و نمره ۱۹/۵ (نوزده و نیم) مورد تایید قرار گرفت.

هیئت داوران:

استاد راهنما: سرکار خانم دکتر عفت عباسی

استاد مشاور: جناب آقای دکتر محمد حسنی

داور داخلی: جناب آقای دکتر غلامرضا حاجی حسین نژاد

مدیر گروه و نماینده تحصیلات تکمیلی

تقدیم به:

روح پاک و بلند پدر مهربانم

و

مادر مهربان و صبورم

دو فرشته ای که بی هیچ چشم داشتی بهترینها را نثارم کردند و دعای خیرشان را هنمای

زندگیم شد.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس یزدان یگانه را که این توفیق را به من عنایت فرمود تا بتوانم رساله خود را به پایان برسانم. اکنون بر خود وظیفه می دانم که از تمامی اساتید و بزرگوارانی که صمیمانه و بی شائبه بنده را در انجام این امر یاری نموده اند تقدیر و تشکر نمایم.

از استاد گرانقدر و ارجمند سرکار خانم دکتر عباسی که با قبول زحمت فراوان هدایت این پژوهش را بر عهده داشتند و با صبر و بردباری مرا راهنمایی نمودند صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایم و آرزوی سلامتی و سعادت برای ایشان دارم .

از استاد بزرگوار و شایسته جناب آقای دکتر حسنی که لطف نموده مشاوره اینجانب را در تهیه این پژوهش تقبل نمودند و مانند پدری مهربان و صبور از هر گونه مساعدتی به اینجانب دریغ نورزیدند سپاسگذاری می نمایم و از خداوند منان برای این استاد گرامی تندرستی و عمر با عزت خواستارم.

از استاد بزرگوار و فاضل جناب آقای دکتر حسین نژاد که داوری این پژوهش را پذیرفتند و نظرات و پیشنهادات سازنده ارائه نمودند کمال تشکر را می نمایم و آرزوی سلامتی برای ایشان دارم.

در پایان وظیفه خود می دانم از همه ی اساتید و افرادی که در تدوین این رساله بنده را یاری نموده اند تشکر و سپاسگذاری نمایم .

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی چگونگی تأثیر ارزش یابی توصیفی بر عناصر برنامه درسی (اهداف، محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری و معلمان) دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی انجام گرفت. پژوهش حاضر از نوع طرح آمیخته اکتشافی می باشد. جامعه آماری پژوهش شامل متخصصان و کارشناسان شهر تهران است. در این پژوهش ۱۰ نفر از صاحب نظران حوزه ارزشیابی برای انجام مصاحبه به صورت نمونه گیری زنجیره ای (گلوله برفی) انتخاب شدند و همچنین ۴۱ نفر از متخصصان و کارشناسان به صورت نمونه گیری تصادفی هدفمند انتخاب شدند.

در این پژوهش از دو روش کیفی و کمی استفاده شد که در روش کیفی از ابزار مصاحبه برای جمع آوری اطلاعات استفاده شد و در روش کمی از ابزار پرسشنامه استفاده شد. روش تحلیل داده های کیفی با استفاده از مقوله بندی مصاحبه ها و روش تحلیل داده های کمی با استفاده از آمار توصیفی و آزمون t تک نمونه ای به وسیله نرم افزار SPSS انجام گرفت. مهمترین نتایج پژوهش نشان داد که متخصصان و کارشناسان معتقدند که با توجه به اجرای ارزشیابی کیفی در تدوین اهداف، اهدافی تعیین شود که با زندگی واقعی دانش آموزان منطبق باشد و برنامه ریزان در هدفگذاری اهدافی را تدوین کنند که منعطف باشد. در تدوین محتوا، محتوا و فعالیت‌هایی انتخاب شوند که با علایق دانش آموزان منطبق باشد و در دانش آموزان یادگیری معنادار و عمیق ایجاد کند. از روشهای فعال تدریس استفاده شود دانش آموزان را در یادگیری درگیر نمود. مهارتهای اساسی مانند برقراری روابط انسانی در معلمان ایجاد کرد و آنها را با روشهای فعال تدریس آشنا نمود.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات پژوهش	
۲.....	مقدمه.....
۳.....	بیان مسئله.....
۷.....	اهداف و سوالهای پژوهش.....
۸.....	اهمیت پژوهش.....
۱۲.....	تعریف نظری و عملیاتی اصطلاحات.....
فصل دوم: پیشینه و ادبیات پژوهش	
۱۴.....	مقدمه.....
۱۵.....	تاریخچه ارزشیابی در جهان.....
۱۸.....	تاریخچه ارزشیابی در ایران.....
۲۱.....	تعریف و ماهیت ارزشیابی.....
۲۳.....	اهداف ارزشیابی.....
۲۴.....	ویژگی های ارزشیابی.....
۲۵.....	ارزشیابی پیشرفت تحصیلی.....
۲۶.....	اصول ارزشیابی پیشرفت تحصیلی.....
۲۷.....	انواع ارزشیابی با توجه به ملاک مورد استفاده.....
۲۸.....	انواع ارزشیابی با توجه به زمان اجرا و هدف استفاده.....
۳۱.....	ارزشیابی کمی و ارزشیابی کیفی.....
۳۶.....	رویکرد مختلف سنجش و ارزشیابی.....

۳۸	..... مفهوم و ماهیت ارزشیابی توصیفی
۴۱	..... مبانی و اصول ارزشیابی توصیفی
۴۴	..... اهداف ارزشیابی توصیفی
۴۶	..... ویژگیهای ارزشیابی توصیفی
۴۹	..... ابزارهای اندازه گیری ارزشیابی توصیفی
۵۱	..... - انواع آزمون های عملکردی
۵۳	..... - پوشه کار
۵۴	..... - ثبت مشاهدات
۵۵	..... - واقعه نگاری
۵۷	..... - خودسنجی و همسال سنجی
۵۷	..... - پروژه چیست؟
۵۸	..... - بازخورد توصیفی
۶۰	..... - کارنامه توصیفی (گزارش پیشرفت تحصیلی)
۶۱	..... تعریف و ماهیت برنامه درسی
۶۷	..... ارتباط سنجش و اندازه گیری با آموزش
۷۰	..... ارتباط متقابل ارزشیابی کیفی (توصیفی) با عناصر برنامه درسی
۷۳	..... تحقیقات انجام شده در ایران
۷۷	..... تحقیقات انجام شده در خارج
۷۹	..... نتیجه گیری
	فصل ۳: روش اجرای پژوهش
۸۲	..... مقدمه

۸۲	روش پژوهش
۸۳	جامعه آماری
۸۳	نمونه و روش نمونه گیری
۸۴	ابزار جمع آوری اطلاعات
۸۵	روایی و پایایی ابزار اندازه گیری
۸۶	روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
فصل ۴: تجزیه و تحلیل اطلاعات	
۸۸	مقدمه
۸۹	مصاحبه شماره ۱
۸۹	مصاحبه شماره ۲
۹۰	مصاحبه شماره ۳
۹۱	مصاحبه شماره ۴
۹۱	مصاحبه شماره ۵
۹۲	مصاحبه شماره ۶
۹۳	مصاحبه شماره ۷-۸
۹۳	مصاحبه شماره ۹
۹۴	مصاحبه شماره ۱۰
۹۵	۲-۴ تجزیه و تحلیل داده های مصاحبه
۹۷	۳-۴ تحلیل توصیفی
۱۰۴	۴-۴ تحلیل استنباطی

فصل ۵: بحث و نتیجه گیری

مقدمه.....	۱۰۹
بحث و نتیجه گیری.....	۱۰۹
محدودیت های پژوهش.....	۱۱۶
پیشنهادات پژوهش.....	۱۱۷
پیشنهادات کاربردی.....	۱۱۷
فهرست منابع فارسی.....	۱۱۹
فهرست منابع خارجی.....	۱۲۵
پیوست	
پرسشنامه.....	۱۲۸

فهرست جداول

جدول (۱-۴)

جدول اسامی افرادی که در مصاحبه حضور داشتند ۸۶

جدول (۲-۴)

توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب مدرک تحصیلی ۹۶

جدول (۳-۴)

توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب درجه علمی ۹۷

جدول (۴-۴)

فراوانی تأثیر ارزشیابی توصیفی در گزینش و تدوین اهداف برنامه درسی از نظر متخصصان و

کارشناسان ۹۸

جدول (۵-۴)

فراوانی تأثیر ارزشیابی توصیفی در گزینش و سازماندهی محتوای برنامه درسی از نظر

متخصصان و کارشناسان ۹۹

جدول (۶-۴)

فراوانی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر انتخاب روشهای یاددهی- یادگیری برنامه درسی از نظر

متخصصان و کارشناسان ۱۰۰

جدول (۷-۴)

فراوانی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر صلاحیت های مطلوب معلمان از دیدگاه متخصصان و

کارشناسان برنامه درسی ۱۰۱

جدول (۴-۸)

بررسی تأثیر ارزشیابی توصیفی در تدوین اهداف آموزشی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی ۱۰۲

جدول (۴-۹)

بررسی تأثیر ارزشیابی توصیفی در تنظیم محتوای کتب درسی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان ۱۰۳

جدول (۴-۱۰)

بررسی تأثیر ارزشیابی توصیفی در انتخاب راهبردهای یاددهی- یادگیری دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی ۱۰۴

جدول (۴-۱۱)

بررسی تأثیر ارزشیابی توصیفی در تربیت معلمان دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی ۱۰۵

فهرست نمودارها

نمودار (۲-۱)

سنجش متأثر از آموزش در مقایسه با آموزش متأثر از سنجش ۶۷

نمودار (۴-۱)

توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب مدرک تحصیلی ۹۶

نمودار (۴-۲)

توزیع فراوانی پاسخ دهندگان بر حسب درجه علمی ۹۷

فصل ۱

کلیات پژوهش

"مدرسه به عنوان یک مؤسسه اجتماعی و تربیتی مرکزی است که از طریق آن جامعه به حیات خود در ابعاد مختلف ادامه می دهد. یکی از رسالت های مدرسه این است که همه این افراد را تحت تعلیم و تربیت قرار دهد." (شریعتمداری، ۱۳۸۲، ص ۴)

ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از عناصر مهم و اساسی برنامه های درسی و نظام های آموزشی و پرورشی جهان محسوب می شود. ارزشیابی پیشرفت تحصیلی همواره یکی از مهم ترین مسائلی است که در نظام تعلیم و تربیت رسمی ایران مطرح بوده است. در جهان امروز تحولات شگرف در علوم ارتباطات، فناوری و دگرگونی ها و دیدگاه های نوین در مورد مسائل اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی سبب شده است که راهبرد های آموزشی و روش های سنجش دستخوش تغییر شود. کیفیت مطلوب نظام آموزشی نقش تعیین کننده در پیشرفت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و توسعه پایدار کشور دارد. بنابراین از اولویت های ویژه برخوردار است. اقدام برای بهبود کیفیت آموزشی مستلزم تحول در برنامه درسی، فرایندهای یاددهی- یادگیری و شیوه های ارزشیابی آموخته ها می باشد.

در عصر حاضر با طرح ظهور پدیده جهانی شدن و به سبب چالش هایی که در این رویداد برای نظام آموزشی ایجاد کرده، انتظارات جوامع از نظام آموزشی دگرگون شده به نحوی که این تغییرات در محافل و جوامع علمی و جهانی به نحو بارزی انعکاس یافته است. با توجه به این که نظام ارزشیابی تحصیلی یکی از مؤلفه های اساسی نظام آموزشی و موجبات پیوند بین دو مؤلفه یادگیری و یاددهی است و در کشور ما نظام ارزشیابی به دو صورت تکوینی و تراکمی انجام می گیرد. دگرگونی هایی در خصوص ارزشیابی پیشرفت تحصیلی در نظام آموزشی ظاهر

شده است بر این اساس، شورای عالی آموزش و پرورش برای حل مشکلات جاری، الگوی ارزشیابی توصیفی را در مقابل الگوی سنتی و تحت تأثیر دیدگاه های جدید مطرح کرده است. ارزشیابی توصیفی الگویی کیفی است که تلاش می کند به عمق و کیفیت یادگیری همه جانبه دانش آموزان توجه کند و توصیفی از وضعیت یادگیری آنها ارائه دهد که موجب اصلاح و بهبود و توسعه مهارت ها، دانش ها و نگرش های دانش آموزان شود. (بنی اسد، ۱۳۸۴)

ارزشیابی پیشرفت تحصیلی با روش ها و انواع مختلف آن به عنوان یکی از عناصر مهم برنامه های درسی در فرایند یاددهی- یادگیری مطرح می باشد. باید گفت که به منظور به اجرا در آوردن هرگونه تغییری در شیوه های ارزشیابی و احراز موفقیت در کاربست شیوه های ارزشیابی جدید (ارزشیابی توصیفی) لازم است در عناصر دیگر برنامه درسی نیز تغییراتی ایجاد شود.

بیان مسئله

"سالهای اخیر در جهان، سالهایی پر مخاطره، پر تغییر و تحول و انقلابی بوده و نظام آموزش و پرورش تحت تأثیر این تغییرات و اصلاحات قرار گرفته است. از سال ۱۹۹۰ میلادی یونسکو با شعار آموزش برای همه، تمامی کشورهای جهان را به اصلاحات آموزشی فرا خواند و هدف از اصلاحات آموزشی را بهبود کیفیت نظام آموزشی اعلام کرد". (محمدی و اخوان تفتی، ۱۳۸۶، ص ۷۰)

مطالعات بین المللی در زمینه ارزشیابی تحصیلی نشان می دهد که کشورهای زیادی در نظام آموزشی و نظام ارزشیابی خود دست به اصلاحات زده اند. نظام آموزشی کشور ما نیز طی دهه های اخیر دگرگون شده و هر از گاهی در ساختار، محتوا و روشهای اجرایی آن اصلاحاتی

پدید آمده است. گر چه این تغییرات هنوز نتوانسته است نظام آموزشی کشور ما را به سطح مطلوب برساند، اما این اصلاحات را هرگز نباید متوقف کرد. (همان منبع)

فرایند سنجش و ارزشیابی در کشور ما به شیوه سنتی به شکل ارزیابی مجموعی یا نهایی است که در پایان دوره آموزشی به منظور تشخیص میزان پیشرفت تحصیلی و انجام نمره گذاری صورت می گیرد. در این روش تمامی تلاش معلم، دانش آموز، والدین و کل نظام آموزشی معطوف به نظام آزمونهای نهایی و نمره آنهاست و ما حاصل همه ی زحمات در یک عدد یک یا دو رقمی خلاصه می شود. این نمره، تنها ملاک قضاوت و تصمیم گیری در خصوص دانش آموز محسوب شده بلکه به نوعی ارزشیابی از عملکرد معلم، مربی، مدیر مدرسه، والدین و کل نظام آموزشی- تحصیلی نیز تلقی می شود که بعضی از پیامدهای آن نگرش منفی نسبت به مدرسه و لطمه های روحی و عاطفی است، به عبارتی دیگر به جای اینکه نظام ارزشیابی در خدمت اصلاح و بهبود یادگیری قرار گیرد، فرایند تدریس و یادگیری در خدمت نظام سنجش و آزمون درآمده است. همچنین ملاک قضاوت در مورد عملکرد دانش آموز در مقیاس (۰-۲۰) با روشهای انعطاف ناپذیر خلاصه شده است بر همین اساس به منظور جلوگیری از آثار سوء و تبعات یاد شده ی نظام ارزشیابی موجود، دفتر ارزشیابی تحصیلی و تربیتی با شعار " ارزشیابی در خدمت تعلیم و تربیت " و با نگاه به آخرین رویکردهای جدید در نظام ارزشیابی دنیا در سال ۱۳۸۱ طرح ارزشیابی توصیفی را تدوین و به شورای عالی آموزش و پرورش پیشنهاد داد و آن شورا در جلسه ۶۷۹ مورخ ۱۳۸۱/۸/۳۰ مجوز اجرای یک ساله طرح را صادر نمود و کمیسیون یعنی شورای یاد شده در جلسه ۲۹۶ مورخ ۱۳۸۲/۶/۱۲ دستور العمل ارزشیابی توصیفی را تصویب کرد. (بنی اسد، ۱۳۸۴، ص ۳)

ارزشیابی توصیفی روش ارزشیابی است که در آن مقیاس های اعلام نتایج، داوری و قضاوت در مورد عملکرد یادگیری دانش آموزان از مقیاس کیفی و تربیتی (در حد انتظار، نزدیک به انتظار، نیازمند تلاش بیشتر) تغییر می یابد و ابزارهای جمع آوری اطلاعات نیز گوناگون می شوند و به جای آزمونهای رایج کتبی و شفاهی (آزمونهای کتبی چند گزینه ای، کوتاه پاسخ و باز پاسخ)، تأکید بر ارزشیابی تکوینی (مرحله ای) است. به کارگیری ابزارهای زیر در این نوع ارزشیابی در نظر می باشد:

پوشه کار، چک لیست، کارنامه ارزشیابی توصیفی، برگه ثبت گزارش، واقعه نگاری

(حسنی، ۱۳۸۵)

این طرح دو هدف عمده را در نظر دارد که عبارتند از:

الف) بهبود کیفیت فرایند یاددهی- یادگیری

ب) افزایش بهداشت روانی محیط یاددهی- یادگیری

اجرای طرح ارزشیابی کیفی (توصیفی) موجب تغییرات زیر در نظام ارزشیابی تحصیلی در

دوره ابتدایی شد:

- تأکید بر ارزشیابی تکوینی و فرایندی به جای ارزشیابی پایانی

- تغییر مقیاس فاصله ای (۲۰-۰) به مقیاس تربیتی

- تنوع بخشی به ابزارهای جمع آوری اطلاعات از روند پیشرفت تحصیلی دانش آموز

- تغییر در مرجع تصمیم گیری برای ارتقای دانش آموز (حسنی و احمدی، ۱۳۸۸، ص ۸)

برنامه درسی به محتوای رسمی و غیر رسمی، فرایند، محتوا، آموزشهای آشکار و پنهانی

اطلاق می گردد که به وسیله آنها فراگیر تحت هدایت مدرسه، دانش لازم را به دست می آورد،

مهارتها را کسب می کند و گرایشها، قدرشناسی ها و ارزشها را در خود تغییر می دهد.

به طور کلی برنامه درسی در برگیرنده ی تمامی فعالیت‌های تحت مدیریت مدرسه و نظام آموزشی در راستای تربیت انسان مطلوب نظام اجتماعی با فلسفه و ایدئولوژی حاکم بر آن است که از عناصر مختلفی تشکیل شده است. در مورد عناصر برنامه درسی، رویکردها و دیدگاه‌های متعددی مطرح است اما معروف‌ترین طبقه بندی برنامه درسی به فرانسویس کلاین در الگوی آموزش مدرسه ای نسبت داده شده است که عبارتند از: اهداف، مواد آموزشی، محتوا، فعالیت‌های یادگیری، راهبردهای یاددهی یادگیری و ارزشیابی. (ملکی، ۱۳۸۶)

اجرای طرح ارزشیابی توصیفی در نظام آموزشی کشورمان فرصت مناسبی برای نقد و تحلیل آن از یک سو و ضرورت بازنگری در عناصر برنامه درسی (تدوین اهداف، تدوین محتوای کتب درسی، انتخاب راهبردهای یاددهی- یادگیری و تربیت معلمان) را فراهم نموده است.

در همین راستا چند سؤال اساسی زیر مطرح است: آیا تغییر در روند ارزشیابی و تأکید بر ارزشیابی توصیفی تغییر در مجموعه ی به هم پیوسته ی نظام برنامه درسی را داشته است؟ آیا این تأثیرات در محتوای کتب انجام شده است؟ آیا این تغییر در روند ارزشیابی می تواند بر انتخاب راهبرد های یاددهی- یادگیری موثر واقع شود؟ معلمان به عنوان عاملین اساسی تغییر و عناصر مهم فرایند یاددهی- یادگیری تا چه اندازه مهارت های لازم برای به کارگیری این نوع ارزشیابی را، در خود ایجاد کرده اند؟ آیا تغییر در روند ارزشیابی تأثیراتی در تربیت معلمان بر جا خواهد گذاشت؟ با توجه به سؤالاتی که مطرح شد محقق سعی دارد به بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر عناصر برنامه درسی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی بپردازد و با توجه به نتایج این تحقیق، پیشنهادهایی را به مسؤلان و تصمیم گیرندگان برنامه درسی جهت بهبود برنامه های درسی دوره ابتدایی ارائه نماید.

اهداف

هدف کلی:

هدف کلی عبارتست از: بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر عناصر برنامه درسی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی و ارائه پیشنهادهای به مسؤلان و تصمیم گیرندگان برنامه ریزی درسی جهت بهبود برنامه های درسی

اهداف جزئی:

- بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی در تدوین اهداف آموزشی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی
- بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی در تنظیم محتوای کتب درسی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی
- بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی در انتخاب راهبردهای یاددهی- یادگیری (روشهای تدریس) دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی
- بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر تربیت نیروی انسانی (معلمان) دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی

سؤال اصلی:

بررسی چگونگی تأثیر ارزشیابی توصیفی بر عناصر برنامه درسی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی

سؤالهای ویژه:

- تأثیر ارزشیابی توصیفی در تدوین اهداف آموزشی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی چگونه است؟
- چگونه تأثیر ارزشیابی توصیفی در تنظیم محتوای کتب درسی دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی؟
- چگونه تأثیر ارزشیابی توصیفی در انتخاب راهبرد های یاددهی- یادگیری دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان برنامه درسی؟
- تأثیر ارزشیابی توصیفی در تربیت معلمان دوره ابتدایی از نظر متخصصان و کارشناسان دوره ابتدایی چگونه است؟

اهمیت پژوهش

در دهه هفتاد هجری شمسی کیفیت آموزش تحت تأثیر شرایط جهانی و همچنین چالشهای پیش روی نظام آموزشی، یکی از مسائل اساسی نظام آموزشی شد و ضروری می نمود که تصمیم گیرندگان و سیاست گذاران نظام در مواجهه با این مسئله به دو سؤال اساسی پاسخگو باشند و برای آن چاره جویی نمایند.

۱. چگونه دانش آموزان بهتر یاد می گیرند؟ این سؤال به بهبود کیفیت جریان یادگیری نظر دارد؟

۲. چگونه معلمان می توانند بهتر آموزش دهند؟ این سؤال به بهبود کیفیت جریان یاددهی نظر دارد؟

نظام ارزشیابی تحصیلی، یکی از مؤلفه های اساسی نظام آموزشی و رشته پیوند بین این دو مؤلفه یادگیری و یاددهی است. این گونه تصور می شود که ارزشیابی تحصیلی یکی از عوامل

مؤثر در بهبود کیفیت این دو مؤلفه است. پژوهشها هم نشان از وجود چنین تأثیری دارد؟ (حسنی و احمدی، ۱۳۸۸، ص ۷) " روشهای سنتی سنجش و ارزشیابی، دانش آموز را در جهت ارائه پاسخ های صحیح از پیش تعیین شده به کار و می دارد. در این فرایند به رابطه سنجش و یادگیری توجه نمی شود، آزمون های سنتی باعث ایجاد فاصله بین آموخته ها و واقعیت های زندگی دانش آموز می شود، در حالی که زندگی روزمره ی او ساختار بسیار پیچیده و مبهمی دارد، آزمون های سنتی به مجموعه های تصنعی، غیر مستقیم و سؤالات روشن " رفتاری" روی می آورند که به سهولت قابل اندازه گیری اند. تصور این که سهولت اندازه گیری به اندازه گیری اعتبار می بخشد، ما را به بیراهه کشانده است." (رستگار، ۱۳۸۸، ص ۱۲)

"الگوی ارزشیابی کیفی (توصیفی) به عنوان نسخه کاملتر ارزشیابی مستمر، در صدد آن است تا شیوه متفاوت خود را در بدنه ی نظام آموزشی مستقر نماید. رویکرد جدید ارزشیابی تحصیلی در کشور ما با نام ارزشیابی کیفی - توصیفی با تقاضای اجتماعی زیادی از بدنه آموزش و پرورش رو به رو گشته است. بسیاری از مدیران مدارس و مناطق آموزشی امیدوارند که بتوانند آن را جایگزین شیوه سنتی ارزشیابی تحصیلی نمایند." (حسنی و احمدی، ۱۳۸۶، ص ۸۷)

"طرح ارزشیابی توصیفی برای رفع نواقص نظام ارزشیابی فعلی (سنتی) به منزله گامی در سال تحصیلی ۸۳-۸۲ به اجرا درآمد. ارزشیابی با سوق دادن روند یاددهی - یادگیری از توجه به محفوظات و انباشت ذهنی دانش آموز به یادگیری عمیق، ماندگار و کاربردی و توصیف آن با روشهای متنوع کیفی، به بهبود یادگیری منجر می شود. ارزشیابی توصیفی با جلوگیری از فشار و رقابت های زیان آور در کلاس و مدارس، محیط یادگیری را برای یادگیری هر چه مطلوبتر دانش آموز آماده می سازد." (محمدی و اخوان تفتی، ۱۳۸۶، ص ۷۳)